

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА “ФИНАНСИ, ПАРИЧНО ОБРАЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА”

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Финанси, парично обращение, кредит и застраховка

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ И ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ включва общотеретична и практико-приложна изследователска подготовка в областта на паричната теория и политика, кредита, публичните, фирмените и международните финанси. Завършилите програмата докторанти получават необходимата образователна и научна квалификация в областта на публичния и корпоративния финансов мениджмънт, финансовата администрация и банковото дело.

Докторската програма се отличава със своя интердисциплинарен научен профил, който интегрира фундаментални теретични концепции и съвременни методологични подходи в областта на публичните и частните финанси, паричната теория и политика, банковата и застрахователната дейност, както и функционирането на финансовите пазари.

Спецификата на програмата се проявява в акцента върху задълбоченото изучаване на закономерностите, механизмите и институционалната рамка на финансовите системи, техните взаимодействия с реалната икономика и международните пазари, както и влиянието на нормативните и регулаторните режими върху финансовото поведение на икономическите субекти. Обучението осигурява интеграция между теретичните направления във финансите и техните приложни измерения, като съчетава икономически анализ, иконометрично моделиране, финансово инженерство и методи за оценка на риска. Програмата поставя особен фокус върху изследователски теми с висока обществена и икономическа значимост.

Основната образователна *цел на докторската програма* по „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ в Института за икономически изследвания при

Българската академия на науките е подготовката на квалифицирани специалисти, притежаващи задълбочени знания, умения и практически навици, предоставящи им възможност за работа във финансовата, банковата и корпоративна система в България и страните от Европейския съюз, както и на академични длъжности, съгласно Закона за развитие на академичния състав в България.

2. СЪДЪРЖАНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението на докторантите по докторската програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ включва следните дейности:

- научноизследователска дейност;
- участие в специализирани и академични курсове и семинари за докторанти;
- участие в научни форуми (национални и/или международни);
- изпити от индивидуалния учебен план;
- подготовка на публикации;
- разработване на докторска дисертация.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: два избираеми специализирани докторантски лекционни курса. Институтът предлага 4 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“ и „Разработване, управление и отчитане на научноизследователски проекти“.
- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

За докторантите е организиран учебен процес с цел да се разширява и задълбочава тяхната специална, методическа и езикова подготовка, необходима за разработване на дисертации на съответното научно равнище. Учебният процес се извършва по утвърдена програма, като се съчетава в максимална степен със самостоятелна работа. Подготовката на докторантите се планира с учебен и индивидуален план:

- в учебните планове се включват курсове и семинари по учебната програма;
- с индивидуалния план за работа на докторанта се определят: темата на дисертацията; сроковете за полагане на изпитите; посещението на определен цикъл лекции, участие в курсове, семинари, конференции; етапи и срокове за подготовка на дисертационния труд.

Индивидуалният план се изготвя от докторанта и научния му ръководител, обсъжда се в съответното научно звено (секция) и се утвърждава от Научния съвет. Обсъждането на дисертационния труд се извършва в научното звено (секцията), към което е зачислен докторантът или неин разширен състав. Обсъждането се провежда на два етапа: предварителен и втори - за вземане на решение за откриване процедура за защита.

Реализацията на обучението се осъществява в сътрудничество с български (СУ

"Св. Климент Охридски", УНСС, ВУЗФ, Тракийски университет - гр. Стара Загора и др.) и чуждестранни (от Румъния, Литва, Китай, и др.) висши училища и научни организации.

ИИИ при БАН има академичен състав, в който влизат учени с висок професионален, преподавателски, експертен и административен опит, познати и ценени в националното и международното научно пространство. Научният състав към докторската програма включва академични служители към всички секции в Института - „Макроикономика“, „Икономика на фирмата“, „Международна икономика“, „Регионална и секторна икономика“, които покриват различни профили на научната специализация/обучението и са в състояние да ръководят ефективно научния и образователен процес, и да създадат условия за експертно обсъждане и научна дискусия в предложената област.

Докторантите имат достъп до заседанията на Научния съвет и на Общото събрание на учените на Института, до заседанията на секциите, като имат възможност да участват в обсъжданията на научните разработки, да получават професионални консултации и като цяло да трупат опит в усвояването на специфичните умения и познания за извършване на научноизследователската дейност.

В ИИИ при БАН се утвърждава практиката на включване на докторантите в реализирането на научноизследователски проекти. Това има съществено значение за обучението по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ с оглед на факта, че значителният брой проекти от научноизследователската програма на Института са в областта на практико-приложната проблематика.

Докторантите в ИИИ при БАН имат достъп до съвременна информационна и библиотечна база за осъществяването на докторантурата по заявената тематика, вкл. свободен достъп до следните информационни бази от данни: Web of Science, SCOPUS, Science Direct, EBSCOhost, JSTOR, eLIBRARY.RU. Наличната компютърна техника и програмно осигуряване задоволяват изискванията за качествени научни изследвания.

Институтът осигурява възможности за публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в издаваните от него реномирани списания с международно признание - „Икономически изследвания“ (индексирано в SCOPUS) и „Икономическа мисъл“ (реферирано в ERIH PLUS), както и в сборниците от организираните ежегодни международни научни конференции (реферирани в RePEC).

3. ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ

При подготовката на докторантите по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ се предвижда фокусиране върху изясняването и усвояването на теоретико-методологичните въпроси и специализирани и систематизирани знания за извършване на критичен анализ и синтезиране на нови идеи в областта на публичните финанси, финансите на фирмата, международните финанси, финансовия анализ, индивидуалните финанси, поведенческите финанси, банковото, застрахователното и осигурителното дело, кредитните и паричните пазари, взаимодействията между тях и с гранични области, развитие на аналитични способности за извършване на професионални научно-приложни изследвания и на многофакторни оценки на социално-икономическите процеси и явления. Придобитите познания и умения ще допринесат за създаването на съответстващи на новите реалности висококвалифицирани специалисти за управленска и финансова дейност.

Успешно завършилите докторската програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ притежават практически умения за: професионални научни изследвания в обхвата на финансовото законодателство; прилагане на конкретни методи и техники за събиране на държавните приходи; използване отчетността за анализиране на публичните финанси, прогнозиране на бъдещото развитие на ключови параметри на макроикономическо равнище; интерпретиране в дълбочина на финансовия баланс и счетоводния отчет на фирмите; бизнесоценяване, управление на ресурсите и активите на стопански субекти от всички сфери на икономиката; вземане на оптимални инвестиционни, финансови и кредитни решения; формиране и управление на портфейли от ценни книжа, валутни активи, инвестиционни проекти и кредитни портфейли.

Богатият календар от конкурси за научни проекти и научни форуми позволява устойчиво развитие на умения за провеждане на научни дебати, извеждане на изследователски хипотези, написване на научни доклади, статии и студии, водещи към конструиране на финалния научен продукт, заложен в индивидуалните планове – дисертация и автореферат.

Наред с придобитите знания и умения, успешните докторанти придобиват и култивират специфични компетентности в различни области:

- компетентности за самостоятелна подготовка и придобиване на нови знания;
- комуникативни и социални компетентности;
- професионални компетентности и компетентности по поемане на отговорност за изпълнение на професионални задачи (самостоятелно или в екип) на експертно ниво;
- капацитет за систематично придобиване и разбиране на значително количество знания от най-съвременните научни постижения или от областта на професионалната практика;
- способности да съставят, проектират, изпълняват и адаптират съвременен изследователски процес с научна стабилност;
- детайлно разбиране на техники, прилагани за научни изследвания и академични проучвания, извършване на информирани преценки по сложни въпроси в областта на техния научен и професионален интерес, често в отсъствието на пълни данни, както и представяне на идеите и заключенията си ясно и конструктивно пред специалисти и неспециалисти;
- способности да продължават изследванията в съответната научна област на все по-сложни равнища, като допринасят за развитието на нови техники, идеи или подходи.

4. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Обучението в докторската програма ще подготви участниците за успешна научна, академична и практическа кариера, обединявайки теорията с практическото приложение на знания и умения. Завършилите докторската програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ получават солидни теоретико-методологични знания и практически умения в областта на финансовия анализ, прогнозиране и системен анализ на ситуации, структурни промени, управление на процеси и разработване на политики. Това им дава възможност да се реализират в различни области на финансите, както и да изпълняват редица практически функции от аналитично-изследователско и управленско естество, да изследват, анализират, прогнозират и съответно – да консултират или лично да решават проблеми, свързани с

национални и международни икономически процеси и тенденции, в конкретни сфери като банков сектор, корпоративен сектор, публичен сектор, социално-осигурителен и застрахователен сектор.

Успешно завършилите докторската програма могат да намерят реализация в държавната, областната и общинската администрация; в министерства, ведомства, агенции; в структурите на Европейския съюз; като специалисти по финансов анализ в национални и международни корпорации; в изследователски центрове и академични организации; централни и търговски банки; като експерти и анализатори на актуални икономически, социални и политически проблеми и много други.